

Шульжук Т.Р.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ ХОЛДИНГОВИХ ПРАВОВІДНОСИН У СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Публікація присвячена дослідженню місця холдингових правовідносин у системі податкового права. Виокремлено сутнісні ознаки та правову суть холдингових відносин. Виділено системоутворюючу ознаку холдингових правовідносин з можливістю її екстраполяції на площину податкового права. Схарактеризовано проблематику юридичної нерозвиненості нормативного матеріалу податкового права у контексті об'єктивізації холдингових правовідносин. Запропоновано напрям міжгалузевого обміну податкового та господарського права для вирішення податково-правового статусу холдингових зв'язків для цілей оподаткування.

Ключові слова: холдингові правовідносини, контроль, вплив, залежність, пов'язані особи, інтегрованість, консолідація.

Постановка проблеми. Інтенсифікація розвитку глобалізаційних процесів поглиблює конвергенцію господарських відносин з іноземними корпораціями. Така співпраця потребує наявності оптимальної організаційно-правової моделі співіснування національного та іноземного капіталів, яка враховує як публічні інтереси, у частині залучення та оподаткування значних фінансових ресурсів, так і приватні інтереси інвесторів у вигляді оптимальної та зрозумілої системи оподаткування.

Холдингова модель структурування транснаціонального бізнесу набула широкого застосування передусім як ефективний корпоративний простір перерозподілу капіталу, у межах якого холдингові компанії виступають своєрідними контрольними пунктами. Як правило умовою існування холдингу визначають наявність відносин «контролю-підпорядкування» між материнською (холдинговою) компанією та, щонайменше, двома дочірніми (корпоративними) підприємствами. Втім не завжди вдається об'єктивувати такий тип господарських зв'язків та й суб'єкти господарювання не проявляють ентузіазму для підняття «корпоративної завіси», що, вочевидь, значно ускладнює адміністрування господарської діяльності холдингових утворень для цілей оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Запропонована тема дослідження є комбінованою, оскільки поєднує у собі сутнісні риси корпоративного права, зокрема у частині визначання природи та суті холдингових взаємозв'язків, а також потребує відшукування

категорій, які б відображали організаційно-майнові зв'язки холдингового утворення для цілей ефективного та пропорційного оподаткування холдингових утворень.

Дослідження правового змісту та сутнісних ознак холдингових правовідносин розроблялись такими науковцями, як К. Портной, І. Шиткіна, О. Вінник, І. Кравець, Д. Задихайло, І. Бейцун, С. Мармазова, Є. Дядюк. Особливої уваги заслуговує монографічна праця І. Лукач «Правове становище холдингових компаній», а також дисертаційна робота Н. Ібрагімової «Правовий статус холдингів». У межах науки податкового права необхідно виокремити роботи М. Кучерявенка, О. Лукашева, Д. Вінницького, Ю. Крохіна, Д. Гетманцева, Н. Пришви, К. Непесова, якими на глибокому теоретичному рівні вирішувалися питання податково-правового статусу юридичних осіб та фіскального змісту господарських зв'язків, які виникають між суб'єктами господарювання.

Значні теоретичні напрацювання наук господарського та податкового права слугують потужним науковим підґрунтям для розвитку наукової думки, а комплексність теми публікації визначає потребу у синергетичному науковому підході при дослідженні запропонованої проблематики. Актуальність дослідження підтверджується тим, що у межах категорійного апарату податкового права особливості холдингових зв'язків репрезентовані недостатньо, що порушує теоретичну та практичну проблематику у контексті загальної характеристики холдингів як суб'єктів податкових правовідносин.

Постановка завдання. Мета статті – характеристика холдингових правовідносин у межах податкового права України.

Визначена мета дослідження потребує вирішення таких завдань:

1. Визначити зміст та сутнісні риси холдингових правовідносин;
2. Виокремити вихідні принципи взаємозв'язків учасників холдингової групи.
3. Проаналізувати понятійно-категорійний матеріал податкового законодавства щодо податкового статусу холдингових зв'язків.
4. Надання оцінки змістовності та обґрунтованості податкового регулювання холдингових зв'язків у межах податкового права України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Практичне застосування різногалузевих нормативних актів виражається у спільному перехресному регулюванні юридичних процесів та явищ. У контексті взаємозв'язку господарського та податкового права таке регулююче поєднання є не епізодичною потребою, а об'єктивною необхідністю. Тотожна позиція відстоювалась О. Подцерковним, який зазначав, що взаємозв'язок податкового та господарського права обумовлений тим, що податковий тиск із боку держави прямо відображається на поведінці суб'єктів господарювання, і навпаки, податкові вимоги, що не враховують реалії господарських взаємовідносин, не можуть бути виконані суб'єктами господарювання [1].

Податкове та господарське право, як науки правового циклу, передусім обтяжені понятійним апаратом, який сформований законодавцем у змісті Податкового та Господарського кодексу. Зауважимо, що категорійний простір податкового права має умовно-закритий характер, оскільки висновуючи з положень ст. 5 Податкового кодексу України (далі – ПК України) поняття, терміни та правила, які застосовуються для цілей оподаткування мають перевагу перед будь-якими іншими законодавчими актами [2]. Отже, нормативна кореляція юридичного матеріалу між податковим та господарським правом є дещо ускладненою, що вочевидь не сприяє ефективності правового регулювання як у сфері оподаткування, так і у сфері регулювання господарських правовідносин. Позначена теза щонайменше виправдана тим аргументом, що податкові правовідносини хоча і створюють окрему предметну площину правового регулювання, все ж таки потребують міжгалузевої уніфікації з господарським правом, оскільки об'єкт оподаткування таких бюджетотворюючих податків як податок на додану вартість

та податок на прибуток підприємств безпосередньо пов'язаний з актуалізацією господарських зв'язків для цілей оподаткування. При чому той факт, що зміст чинного ПК України не передбачає визначання таких понять як «холдинг», «холдингова компанія» та «дочірнє підприємство» лише додає вагомості тезі щодо потреби міжгалузевого нормативного обміну. У певному сенсі ігнорування податковим законодавством наведених понять може слугувати свідченням нерозвиненості нормативного матеріалу.

Положеннями ч. 5 ст. 126 Господарського кодексу України [3] та ст. 1 Закону України «Про холдингові компанії в Україні» [4] визначають холдингову компанію як публічне акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності). Надаючи оцінку юридичній техніці наведеного визначення, вбачається очевидним обособлений статус холдингової компанії та корпоративних підприємств у відношенні один до одного з тим застереженням, що зв'язок між позначеними суб'єктами господарювання умовно зводиться до контролю з боку холдингової компанії. З приводу останньої тези наведемо декілька коментарів. Передусім, імперативність існування холдингової компанії в організаційно-правовій формі акціонерного товариства фактично залишає поза увагою випадки корпоративного домінування, коли контролюючий суб'єкт не є холдинговою компанією, однак фактично здійснює контроль залежного підприємства. М. Кулагін зазначав, що акціонерні компанії можна контролювати, і не будучи взагалі власником її цінних паперів [5, с. 58]. З іншого боку, логіка законодавця може бути виправдана тим, що використання формулювання «холдинговий пакет акцій (часток, паїв)» зводить контроль корпоративних підприємств виключно до володіння корпоративними правами, які виражені «...акціями (частками, паями)». Так, С. Мармазова зазначала, що «холдингові компанії – це не просто компанії, які придбавають акції (частки у статутному капіталі) інших компаній з метою отримання дивідендів від участі у них, це компанії, що володіють контрольними пакетами акцій або частками у статутному капіталі інших компаній з метою контролю і управління їх діяльністю» [6].

Водночас вбачається послідовною логіка законодавця щодо відсутності обмежень стосовно організаційно-правових форм корпоративних під-

приємств, зокрема посилання на різновиди «... холдингові пакети, акцій (часток, паїв)» ототожнює організаційно-правові структури підконтрольних компаній з відповідними формами юридичних осіб, статутний капітал яких поділений на згадані складові елементи. Втім нарративне використання терміну «корпоративне підприємство» до залежної юридичної особи не узгоджується зі змістом п. 8 ст. 63 ГК України, де підприємство, в якого існують випадки залежності у розумінні ст. 126 ГК України, є дочірнім щодо холдингової компанії.

До прийняття Податкового кодексу України у Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994 холдингові компанії визначались як юридичні особи, які є власниками інших юридичних осіб або здійснюють контроль над такими юридичними особами як пов'язані особи [7]. Звісно, з точки зору нормативної техніки така юридична конструкція вбачається не зовсім довершеною, проти виокремлення ознак «контролю» та «пов'язаності» як системоутворюючих критеріїв при актуалізації холдингових зв'язків є доцільним та обґрунтованим. Опосередковано тотожну думку відстоювала І. Лукач, яка вважала, що при розгляді холдингових утворень головним є не організаційно-правова форма суб'єкта господарювання, а ті економіко-правові зв'язки, що утворюються між підприємствами і зумовлюють контроль одного суб'єкта господарювання над іншим [8, с. 42-43].

Зокрема, у своєму монографічному дослідженні І.В. Лукач визначає холдингові відносини як врегульовані нормами права господарські відносини, що виникають у сфері взаємодії учасників холдингової групи, яка впливає з контролю холдингової компанії над її дочірніми підприємствами, а також відносини учасників холдингової групи з іншими особами, які характеризують незалежність їх від холдингової групи. Науковець зазначає, що об'єктом холдингових правовідносин є контроль холдингових компаній над дочірніми підприємствами, а зміст складають права та обов'язки холдингової компанії, дочірніх підприємств і третіх осіб, що виникають у процесі здійснення контролю. Резюмуючи, І. Лукач доходить до висновку, що холдингові правовідносини включають не лише управління основною організацією діяльності дочірніх організацій, але й відносини зі створення холдингової групи, введення консолідованої бухгалтерської звітності тощо [8, с. 84]. Натомість І. Бейцун переконана у тому, що холдингові відносини виникають лише у разі наявності права головної компанії на управ-

ління діяльністю дочірніх юридичних осіб на основі участі в їх капіталі або володіння акціями. Окрім того, науковець пропонує міркування, що зміст холдингових правовідносин полягає саме в управлінні дочірніми підприємствами, а контроль є репрезентативною ознакою процесу управління, але не суттю правовідносин [9]. Загалом підтримуючи позицію І. Лукач, вважаємо за необхідне зацентрувати увагу на тому, що напрями контролю не варто розглядати лише у суворому розумінні можливості перевірки та нагляду, оскільки у такому випадку ігнорується існування управлінських повноважень, які власне і породжені відносинами контролю. По суті категорія «контроль» є первісною щодо можливості набуття прямого та/або безпосереднього впливу на будь-який об'єкт чи явище та завжди передує діяльності у вигляді прийняття рішень чи здійснення управління.

Слід зауважити, що вітчизняне податкове законодавство також послуговується правовою конструкцією «контролю» та «впливу» під час характеристики платників податків, які юридично незалежні, проте взаємопов'язані між собою. Відповідно до змісту п. 14.1.103 ст. 14 ПК України материнською компанією є юридична особа, яка є власником інших юридичних осіб або здійснює контроль над такими юридичними особами, як пов'язані особи. Як бачимо, термін «холдингові компанії», який використовувався у Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств», трансформувалася у термін «материнська компанія», що вказує на те, що для цілей оподаткування законодавець не обмежується акціонерною формою холдингової компанії. Натомість під терміном «пов'язані особи» ПК України визначає юридичних та/або фізичних осіб, відносини між якими можуть впливати на умови або економічні результати їх діяльності чи діяльності осіб, які вони представляють (п. 14.1.159 ст. 14 ПК України). Інакше кажучи, для визначення об'єкту фіскального навантаження вбачається необхідною актуалізація юридичного зв'язку між материнською компанією, як юридичною особою, яка заснувала/придбала дочірнє підприємство та здійснює контроль над ним шляхом корпоративного домінування у структурі власності та/або у виконавчому органі залежного підприємства.

Компаративний аналіз нормативного регулювання холдингових правовідносин вочевидь свідчить про наявність певного рівня міжгалузевої уніфікації норм податкового та господарського права під час актуалізації правових зв'язків холдингових корпоративних структур.

У світлі наведеного слушною є пропозиція Є. Дядюка, який переконаний, що ознака пов'язаності суб'єктів господарювання (читай платників податку) може бути розкрита через категорії «суттєвого впливу», «вирішального впливу», «контроль» тощо [10]. Аналізуючи вказане твердження, варто звернутись до положень ст. 126 ГК України, де, на відміну від ПК України, законодавець використовує термін «залежність», який має два поступальні рівні змістового навантаження: «проста залежність» виникає у разі, якщо одне підприємство має можливість блокувати прийняття рішень іншим (залежним) підприємством, які повинні прийматися відповідно до закону та/або установчих документів кваліфікованою більшістю голосів (ч. 2 ст. 126 ГК України); та «вирішальна залежність», яка існує у разі, якщо підприємствами встановлюються відносини «контролю-підпорядкування» внаслідок переважної участі контролюючого підприємства у статутному капіталі та/або загальних зборах чи інших органах управління іншого (дочірнього) підприємства, зокрема володіння контрольним пакетом акцій (ч. 3 ст. 126 ГК України).

Відповідно до Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних осіб» (далі – Стандарт 23) критерій «пов'язаності» позначається, як стосунки, які обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною [11]. Зауважимо, що зміст Стандарту 23 не розкриває значення понять «контролю» та «суттєвого впливу». Натомість положення Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 24 (МСБО 24) «Розкриття інформації про зв'язані сторони» (далі – МСБО 24) визначають поняття «контроль» як повноваження управляти фінансовими та операційними політиками суб'єкта господарювання з метою отримання вигоди від його діяльності. У свою чергу «суттєвий вплив» висновується як повноваження брати участь у прийнятті рішень стосовно фінансової та операційної політики суб'єкта господарювання, але не контроль такої політики. Суттєвого впливу можна набути шляхом володіння часткою, згідно зі статутом або угодою [12].

З аналізу наведених нормативних визначень вбачається, що змістова різниця між «контролем» та «впливом» умовно знаходиться посередині понять «управління» та «участь». З цього приводу, вважаємо справедливим висновок Є. Дядюка, що категорії «контроль» та «вплив» по суті є різ-

ними ступенями вираження категорії «залежності». Науковець доводить, що на противагу поняттю «вирішальний вплив» (по факту є тотожним «вирішальній залежності», яка зазначена у ст. 126 ГК України), поняття «суттєвий вплив» є менш категоричним та виражається у певній мірі дискретності вибору залежного суб'єкта. У свою чергу «контроль» є проявом крайньої форми «залежності», яка характеризується жорсткою імперативністю дій залежного суб'єкта стосовно вказівок контролюючого суб'єкта [10, с. 80-88].

Загалом поділяючи позицію Є. Дядюка, ми, однак, переконані у тому, що категорійний знаменник правової природи холдингових правовідносин зводиться не лише до понять «впливу», «контролю» та «залежності», а передусім репрезентований такою якісною характеристикою як «єдність» та/або «інтегрованість», яка виокремлює холдинги з-поміж централізованих корпоративних структур саме як взаємоінтегрованих господарських утворень. При чому, «інтегрованість» холдингу полягає не стільки у майновому та/або корпоративному взаємопроникненні, скільки в організаційній цілісності учасників холдингової групи, об'єднаних єдиною холдинговою політикою, що дає змогу позиціювати таке комплексне утворення як єдину господарюючу одиницю.

Опосередковано знаходимо підтвердження запропонованої тези серед міркувань К. Портной, яка вказувала, що наявність у холдингової компанії контрольних важелів проявляється у можливості холдингової компанії визначати напрями, мету і завдання дочірніх підприємств, проводити єдину економічну політику, досягати загальних цілей діяльності холдингу. Дослідниця виокремлює стійкість внутрішньо-організаційних відносин, як визначальну умову організаційної цілісності холдингового утворення [13, с. 185]. Схожа думка була запропонована М. Кулагінім, який зауважував, що об'єднання юридично самостійних суб'єктів необхідно досліджувати з позиції економічної залежності, оскільки у такому ракурсі сутність групи полягає у тому, що саме економічна єдність дозволяє забезпечити відносини контролю без критеріїв власності або панування [14].

Екстраполюючи ознаку «взаємоінтегрованості» на податковій правовідносини можемо дійти до висновку, що ознака «пов'язаності» для актуалізації зв'язків між елементами холдингового утворення вбачається юридично недостатньою. Хоча поняття «пов'язаних осіб» користується категорією «контролю» шляхом майнового

володіння корпоративними правами у розмірі 20 і більше відсотків, та категорією «впливу» у розумінні домінуючої (50%+) участі у складі колегіального виконавчого органу, така законодавча конструкція не буде юридично спроможною у межах холдингових взаємозв'язків, оскільки не розглядає холдингову групу як єдиного платника податку, хоча і може слугувати мінімальним стандартом для виявлення холдингової «пов'язаності» платників податку. На підтвердження позначеної тези варто згадати рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Юкос проти Росії» від 20.09.2011, де Судом було встановлено, що у межах складної корпоративної структури Нафтової компанії «Юкос» були присутні організації, які володіли не більше ніж 5% корпоративних прав, проте мали право вето у межах діяльності юридичних осіб, учасниками яких вони були [15].

Водночас, наведені аргументи свідчать на користь більш вагомому висновку, ніж об'єктивізація одного з якісних елементів холдингових правовідносин. Господарська «інтегрованість» («єдність») учасників холдингу зумовлює економічну цілісність всієї холдингової групи, що дає змогу розглядати формально самостійних юридичних осіб як одну господарську одиницю. Хоча поняття «пов'язаних осіб» дозволяє встановити певний рівень залежності між юридичними особами-платниками, проте існування холдингу/холдингової групи як внутрішньо інтегрованого корпоративного утворення вказує на об'єктивну необхідність еволюційного переосмислення традиційного підходу до розуміння інституту платника податку.

Подібне за змістом міркування було висловлено М. Кучерявенком, який зазначав, що сучасний етап розвитку суспільних відносин, зокрема і податкових, дозволяє вести мову про таку специфічну форму платника податків як консолідована група платників податку, з тим єдиним застереженням, що у такому випадку ідеться про своєрідну форму реалізації консолідації в оподаткуванні. На переконання вченого існування такого платника можливе шляхом об'єднання обов'язків одного платника податків за різними видами податків та зборів у єдиний податковий обов'язок (як приклад використовуємо єдиний податок), так і у формі об'єднання обов'язків декількох платників податків. Проте останній варіант вбачається можливим при об'єднанні групи платників податків та зборів і виділення на підставі цього єдиного суб'єкта [16, с. 168-169].

Запропонована концепція знаходить своє підтвердження і у національному законодавстві. Зокрема, приписами ч. 2 ст. 9 Закону України «Про холдингові компанії в Україні» унормовано, що холдингова компанія протягом усього періоду своєї діяльності повинна не рідше одного разу на рік оприлюднювати свою консолідовану фінансову звітність та фінансову звітність корпоративних підприємств [4]. Водночас ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає консолідовану фінансову звітність як звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці [17]. Відтак, у податково-правовому сенсі існування холдингу (холдингової групи) можливе у формі консолідованого платника податку та/або консолідованої групи з урахуванням особливостей системи бухгалтерського обліку.

Додаткової вагомості позначеній тезі додає той факт, що до 31.12.2014 року положення п. 152.4 ст. 152 ПК України визначали, що платник податку, який мав у своєму складі відокремлені підрозділи, розташовані на території іншої, ніж такий платник податку, територіальної громади, мав право прийняти рішення щодо сплати консолідованого податку та сплачувати податок за місцезнаходженням таких відокремлених підрозділів, а також за своїм місцезнаходженням, визначений згідно з нормами цього розділу та зменшений на суму податку, сплаченого за місцезнаходженням відокремлених підрозділів [18]. Проте Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII [19] розділ третій «Податок на прибуток» було викладено у новій редакції, з якої, зокрема, було вилючено норму стосовно консолідованих платників. Тоді як інститут консолідації продовжив своє існування на рівні підзаконного нормативного акту, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»» (далі – НСБО 2, Стандарт)», яким визначено порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності [20]. Водночас інститут податкової консолідації також унормовує Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» [21] та положення Директиви 2013/34/ЄС, яка також встановлює сферу та межі регулю-

вання фінансової консолідації на міжнародному рівні [22].

Звісно, ми усвідомлюємо, що для виправдання власного існування концепція холдингу як «консолідованого (комплексного) платника податку» потребує вирішення цілої низки теоретичних проблем як-то питання комплексного складу податкової правосуб'єктності холдингу, межі розповсюдження такого виду правосуб'єктності, податкова відповідальність холдингу як консолідованого платника, створення понятійної системи правовідносин щодо консолідованого платника податків тощо. Проте, ми переконані, що у глобалізаційному вимірі, усвідомлення потреби впровадження стрункої та зрозумілої системи оподаткування вертикально інтегрованих холдингових утворень слугуватиме вагомим аргументом при виборі України як податкової юрисдикції для поміщення концентрованого фінансового капіталу.

Висновки. Проведене дослідження посвідчує вагомість якісного виокремлення холдингових правовідносин у межах податково-правових норм. Визначення такої системоутворюючої ознаки як «інтегрованість» порушує проблему змістової недостатності поняття «пов'язані особи», проте дозволяє використовувати останнє як мінімальний стандарт для актуалізації холдингових зв'язків. Водночас, інтеграційна єдність дозволяє розглядати холдинг/холдингову групу як єдину економічну одиницю, що, посвідчує актуальність концепції «консолідованого (комплексного) платника податку» та підтверджує необхідність визначення місця холдингів з-поміж повноправних суб'єктів податкових правовідносин. Втім, забезпечення справедливого існування позначеної концепції можливе у разі вирішення ряду теоретичних проблем, що обумовлює потребу у подальших наукових розвідках.

Список літератури:

1. Подцерковний О.П. Господарське та фінансове право: концептуальний пошук точок перетину та взаємодії. Наукові праці Одеської національної юридичної академії / голов. ред. С.В. Ківалов; МОН України, ОНЮА. Одеса: Юрид. л-ра, 2008. Т. VII. С. 182-194.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI у редакції від 01.01.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Господарський кодекс України від 01.01.2004 № 436-15. Дата оновлення: 07.03.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
4. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2006 № 3528-15. Дата оновлення: 01.01.2016. URL: Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3528-15>.
5. Кулагин М.И. Избранные труды по акционерному и торговому праву / Науч. ред. тома В.С. Ем ; Кафедра гражданского права юридического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова. 2-е изд., испр. М.: Статут, 2004. 363 с.
6. Мармазова С.И. Гражданско-правовые проблемы управления холдингом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. М., 2003. С. 11. URL: <http://dissert.law.edu.ru/dissert.asp?dissertID=1220815>.
7. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.1994 № 334/94-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80>.
8. Лукач І.В. Правове становище холдингових компаній: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2008. 240 с.
9. Бейцун І. Правова природа холдингових правовідносин. Вісник Академії правових наук України. 2004. № 3. С. 229-236.
10. Дядюк Є. Правовий статус афілійованих (пов'язаних) осіб як суб'єктів господарювання: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право». К., 2012. 200 с.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних осіб»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.06.2001 № 303. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01>.
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 24 (МСБО 24) Розкриття інформації про зв'язні сторони: IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_043.
13. Портной К.Я. Правовое регулирование холдингов в России: монография. М.: Волтерс Клувер, 2004. 278 с.
14. Кулагин М.И. Избранные труды. М.: Статут, 1997. 281 с. URL: <http://jurbook.narod.ru/227.html>.
15. «Нафтова компанія «Юкос» проти Російської Федерації»: Рішення Європейського Суду з прав людини від 20 вересня 2011 року (було виправлено 17 січня 2012 року відповідно до Правила 81 Регламенту Суду). URL: <https://taxlink.ua/ua/court/sprava-naftova-kompaniya-yukos-proti-rosiyskoi-federacii>.
16. Кучерявенко М.П. Податкове право: підручник. Х.: Право, 2013. 36 с.

17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення 01.01.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

18. Податковий кодекс України у редакції від 31.12.2014. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20141231/paran3093#n3093>.

19. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи від 28.12.2014 № 71-19. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/71-19/ed20150101/paran277#n277>.

20. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.

21. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 (МСФЗ 10) «Консолідована фінансова звітність», Міжнародний документ від 01.01.2013. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_065.

22. Directive 2013/34/EU of the European parliament and the council of 26 june 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <http://www.oroc.pt/fotos/editor2/diretivacont.pdf>.

ОСОБЕННОСТИ ХОЛДИНГОВЫХ ПРАВООТНОШЕНИЙ В СИСТЕМЕ НАЛОГОВОГО ПРАВА УКРАИНЫ

Публикация посвящена исследованию места холдинговых правоотношений в системе налогового права. Выделены существенные признаки и правовая суть холдинговых отношений. Выделен системообразующий признак холдинговых правоотношений с возможностью его экстраполяции на плоскость налогового права. Охарактеризована проблематика юридической неразвитости нормативного материала налогового права в контексте объективизации холдинговых правоотношений. Предложено направление межотраслевого обмена налогового и хозяйственного права для решения налогово-правового статуса холдинговых связей для целей налогообложения.

Ключевые слова: холдинговые правоотношения, контроль, влияние, зависимость, связанные лица, интегрированность, консолидация.

FEATURES OF HOLDING LEGAL RELATIONS IN THE SYSTEM OF TAX LAW OF UKRAINE

The publication is devoted to the study of the place of holding legal relations in the system of tax law. The essential features and legal essence of holding relations are distinguished. The system-forming feature of holding relations with the possibility of its extrapolation to the tax law area is highlighted. The problems of legal undevelopment of normative material of tax law in the context of objectivization of the holding relations are described. The direction of cross-sectoral exchange of tax and economic law for solving tax-legal status of holding connections for tax purposes is offered.

Key words: holding relationships, control, influence, dependency, related individuals, integration, consolidation.